

**Francisci Monacelli Eugubini J. U. D. Protonotarii
Apostolici, olim Ecclesiæ Venusinæ, ac deinde Æsinatis
Vicarii Generalis, &c. Formularium Legale Practicum Fori
Ecclesiastici**

In Quo Formulæ Expeditionum usufrequentium de his, quæ pertinent ad
Officium Judicis nobile, continentur ; Opus Episcopis, Vicariis Generalibus,
Aliisque Iurisdictionem quasi Episcopalem exercentibus: necnon
Confessariis, Parochis, Cancellariis, cæterisque in dicto Foro versantibus,
apprimè utile ...

Monacellus, Franciscus

Venetiis, 1706

Ejusdem Constitut. LVIII. De resignationibus Beneficiorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62406](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62406)

ratum, quod vacat, est verè Dignitas. Si sit Dignitas Ecclesiæ Collegiatæ, quæ habeat annexam Curam Animarum. Si Animarum Cura exercentur per Canonicos, vel Hebdomadarios. Si est subiecta, vel annexa Monasterio, aut de illius Mensa. Si Parochialis sit Vicaria perpetua, quæ conferatur ad nominationem illorum, quorum Dignitati est unita, quoties transferatur solum exercitium curæ; non verò quo ad habitum. Si sit Regularis; & solita commendari. Si Parochialis acquiratur, & provideatur per regressum, vel per decessum colligantis, nisi jus demortui Pontifex in alium transferat. Si sit exigui redditus, ut examinis per concursum operam non ferret, aut nemo esset, qui examini vellet se subicere; aut ob apertas factiones, sed dissidia, majora scandala possent excitari. Si nemo compareret, assignato per edictum novo termino, confertur sine concursu. Qui casus repetuntur, & explanantur etiam à Nicol. lucubr. can. lib. 3. tit. 5. de præb. à n. 10.

Cætera pertinentia ad intelligentiam hujus Bullæ adnotavi in titulo de collatione Beneficiorum, & in titulo de edictis.

Pii V. Constit. LVIII.

De resignationibus Beneficiorum.

SUMMARIUM.

- 1 Senex dicitur, qui est in ætate 50. annorum.
- 2 Valetudinarii sunt, qui frequenter ægrotant.
- 3 Qui dicantur corpore impediti, enumerantur.
- 4 Qui corpore vitiat.
- 5 Qui crimine obnoxii.

- 6 Qui censuris irretiti.
- 7 Qui nequeant Ecclesiæ inservire.
- 8 Qui Beneficia obtinere dicantur, & ad eadem promoveri num. 9.
- 10 Beneficia ingredientium Religionem non conferuntur nisi secuta professione.
- 11 Et eisdem causis, quibus permixtum est Episcopis Episcopatum renunciare, permixtum est resignare Beneficia.
- 12 Inimicitia, per quam licita est renunciatio Beneficii, debet esse capitalis.
- 13 Beneficia Jurispatronatus non comprehenduntur sub S. Cæterum hujus Bullæ.
- 15 Archidiaconatus potest conferri non habenti lauream Doctoralem.
- 16 Etiam si Constitutio Synodalis contrarium disponderet, vel in litteris Apostolicis appositum esset Decretum lauream suscipiendi.
- 17 Canonatus etiam collegiatarum insignium conferri possunt Clericis ætatis 14. annorum.
Canonici Collegiatæ non tenentur suscipere Ordines Sacros, nisi statuto Ecclesiæ caveatur ibid.
- 18 Beneficia debita certo generi personarum concurrentibus requisitis non possunt excludi, sed necessario admitienda.
- 19 Episcopus in provisione facienda Præbendæ Theologalis, non dispensat super idoneitate personæ.
- 20 Non concedit facultatem Beneficia conferendi nisi Vicario Generali, quæ concessa non transit in successorem.
- 22 Vicarius Capitularis non confert Beneficia vacantia Sede Episcopali viduata Pastore.
- 22 Episcopus in fundatione Beneficiorum non potest sibi, & successoribus Census reservare.
Episcopus in fundatione Ecclesiæ, si sponte offeratur, potest sibi aliquod jus reservare ibid.

PIUS

PIUS EPISCOPUS, &c.

Quanta Ecclesiæ Dei incommoda olim attulerit, & nunc quotidie magis afferrat, Ministrorum in eam ingressio vitiosa, jam latè perspiciant, & cum mero expendant Præsules omnes, & Pastores, quando hæc perniciæ cæterarum omnium maxima, tam multas Orbis Ecclesias impiè violarit.

- §. 1. Quia verò hoc malum cum in cæteris frequens, tum maximè in Beneficiorum, & Officiorum Ecclesiasticorum dimissione admittitur, nemini molestum esse debet, quod proindè de reprimendis quotidianis fraudibus, quæ hac in re frequentiores internoscuntur, certam aliquam rationem tandem in iurisdictionis nostræ partes in prohibenda omnibus interim resignationum huiusmodi acceptatione paulò severiùs interposuerimus, omnesque Beneficiorum interim resignandorum dispositiones, quæ fierent, in irritum revocaverimus, ac etiam decreverimus, nullum per eas in illis jus, neque titulum, vel coloratum, tam in petitorio, quàm in possessorio ipsis provisum tribuere, quin etiam eos ad illa deinceps obtinenda perpetuò inhabiles fore. Collatores ex verò aliàs in illorum dispositione, etiam tanquam devolutionis jure sese interponere non posse, sed de eis, ut verè vacantibus, sive per Romanos Pontifices, sive alios Collatorum eorundem Superiores uti præventum esset liberè provideri.
- §. 2. Nunc autem intendentes institutum hoc nostrum, quo Sanctuarium Domini cupimus illibatum Auctore Domino persequi, ac simul quantum in Nobis est cavere ne resignationes ipsæ dehinc pro cuiusque arbitrio nullisq; vel certè levibus causis passim, & temerè admittantur, prohibitionem, & alia prædicta, ac cetera omnia nostris super his litteris contenta eatenus relaxamus, ut post hæc
- §. 3. Episcopi, & alii facultatem habentes eorum dumtaxat resignationes recipere, & admittere possint, qui aut senio confecti, aut valetudinarii, aut corpore impediti, vel vitiiati, aut crimini obnoxii, censurisq; Ecclesiasticis irretiti, aut nequeant, aut non debent Ecclesiæ, vel Beneficio inservire: seu qui unum aliud, vel plura Beneficia obtinuerint, vel quos ad aliud contigerit promoveri: Religionem quoque ingressuri, vel matrimonium contracturi, si statim postea id re ipsa exequantur. Denique cum quis ex aliis casibus acciderit, qui Constitutione fel. rec. Innocentii Papæ III. de dimittendis Cathedralibus Ecclesiis edita continentur. Qui etiam ob capitales inimicitias nequeant, vel non audent in loco Beneficii residere securi. Sed nec horum ullus Sacro Ordini mancipatus, nisi Religionem ingressurus, valeat ullo modo Beneficium, vel Officium Ecclesiasticum resignare, nisi aliundè ei sit, quo in vita possit commodè sustentari. Ad hæc Beneficiorum, & Officiorum permutationes admittere, quæ Canonicis Sanctionibus, & Apostolicis Constitutionibus permittuntur.
- §. 4. Caveant autem Episcopi, & alii prædicti, itemque omnes Electores, Præsentes, & Patroni, tam Ecclesiastici, quàm Laici quicumque sint, ne verbo quidem, aut nutu, vel signo, futuri in huiusmodi Beneficiis, & Officiis Successores, ab ipsis resignantibus, aut aliis eorum significatione, vel hortatu designentur, aut de his assumendis promissio inter eos, vel etiam intentio qualiscumque intercedat.
- §. 5. Cæterum præcipimus, atque interdiciamus, ne ipsi Episcopi, aut alii Collatores,

res, de Beneficiis, & Officiis resignandis prædictis, aut suis, aut dimittentium consanguineis, affinibus, vel familiaribus etiam per fallacem circuitum multiplicatarum in extraneos collationum audeant providere, quod si secus, ac etiam quicquid præter, vel contra formam prædictorum fuerit à quocumque temerè attentatum, id totum ex nunc vires, & effectum decernimus non habere.

§. 6. Qui verò contrafecerint, ut in eo quo deliquerint puniantur, à Beneficiorum, & Officiorum collatione, necnon electione, præsentatione, confirmatione, & institutione, prout cuique competierit, tamdiu suspensi remaneant, donec remissionem à Romano Pontifice meruerint obtinere, & qui talia Beneficia, seu Officia receperint, eos prædictis pœnis volumus subiacere. Et nihilominus in eos, qui sic suspensi conferre, eligere, præsentare, confirmare, vel instituere ausi fuerint, excommunicationis quoad personas, quo verò ad Capitula, & Conventus à divinis suspensionis sententias ipso facto promulgamus, quibus etiam nullus alius, quàm ipse Romanus Pontifex, sive absolutionis, sive relaxationis gratiam (excepto mortis articulo) valeat impertire. Prohibitione, & litteris nostris prædictis nihilominus in cæteris omnibus perpetuò valituris.

§. 7. Non obstantibus &c. (*& sequitur amplissima contrarius derogatio.*)
Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1568. Kal. Aprilis Pontificatus nostri anno tertio. *Bull. gr. tom. 2. pag. 253.*

ADNOTATIONES.

1. **SENIO CONFECTI.** Communis sententia est, quod ut quis dicatur senex relinquatur arbitrio Judicis qui inspecta qualitate personarum, Resignantem senio confectum esse ad hunc effectum judicabit eum, qui in ætate quinquaginta annorum reperitur: Nam hic dicitur senex, & de facili moriturus, & ideo potest examinari ad perpetuam rei memoriam, tamquam testis alicujus rei gestæ, quia periculum est in mora, ut dicit Alciat. *de præsumpt. præsumpt. 53. num. 2. Menoch. de arbitr. Judic. cas. 59. num. 3.* Regulariter tamen senex dici solet; qui annum sexagesimum attingit.

2. **AUT VALETUDINARIUM.** Ita pariter ut quis dicatur infirmus, seu valetudinarius, relinquatur arbitrio Ordinarii resignationem admittere debentis, eos enim judicabit valetudinarios, qui malo corporis habitu, & affectu sæpè male valent, & frequenter ægrotant, Menoch. *de arbitr. Judic. cas. 60. n. 5. & sequitur Paris. de resign. lib. 5. quæst. 6. n. 12. & 13.*

3. **AUT CORPORE IMPEDITI.** Puta si resignans esset leprosus, vel scabie Herculeæ lepræ affini percussus, vel paralyticus, Apoplexiæ obnoxius, vel morbo comitiali; si esset lunaticus, si haberet morbum Gallicum, manus tremulas, chiragram, vel podagram continuam, vel frequentem vel demum aliud simile corporis impedimentum, cujus causa non valeat oneri sibi injuncto satisfacere, & de quo in actis constare prius faciat, Paris. *ubi supra n. 16. & seqq. usque ad n. 33.*

4. **VEL VITIATI.** Corpore vitiatum dicuntur cæci, claudi, habentes pedem fractum cum deformitate, manum mutilatam, gibbosi, aut diminuti parte corporis notabili, aut habentes in facie aliquam turpitudinem, quæ deformem resignantem reddat, Paris. *loco cit. à nu. 33. ad 56.*

5. **AUT CRIMINIOBNOXII.** Puta si resignans esset Homicida, Simoniacus, Adulter, Concubinaris, sustinens excommunicationem per annum, perjurus, vel tertia vice blasphemus, Paris. *d. loco à num. 59. ad 66.*

6. **CENSURIS QUE ECCLESIASTICIS IRRETITI.** Hic comprehenduntur excommunicati excommunicatione majori à jure, vel ab homine, suspensi, ac interdicti: hi etenim cum in Divinis non valeant inservire, nec ministrare, facilius admittuntur ad cessionem Beneficiorum, quam alii, *Parif. quest. 6. à n. 70. ad 85.*

7. **AUT NEQUEUNT, AVT NON DEBENT ECCLESIAE INSERVIRE.** Primi capitis exempla (præter jam dicta) sunt, in Clerico bannito, Dæmoniaco, muto, irregulari. Secundi capitis exempla possunt esse in Clericis turpiter, & scandalosè viventibus, parientibus languorem, qui generant scandalum, vel stomachum provocant, illiteratis, & imperitis, aut habentibus morbum caducum, *Parif. d. qu. 6. à n. 101. ad 107.*

8. **SEU QUI UNUM ALIUD, VEL PLURA BENEFICIA OBTINVERINT.** Dummodo Beneficium, quod resignans retinet, sit sufficiens ad propriam sustentationem, super quo prudens Ordinarius considerata qualitate personæ circa nobilitatem, circa merita doctrinæ, ac probitatis, item ad qualitatem regionis judicabit, *Parif. dict. quest. 6. à n. 108. 146. ad nu. 156.*

9. **VEL QVOS AD ALIUD CONTIGERIT PROMOVERI.** Hoc videtur intelligi de incompatibili, nam tunc renunciatio coram Ordinario fit ex necessitate, cum de jure per affectationem secundi vacet primum, *C. de multa de Præbend. Parif. dicta quest. 6. n. 157.*

10. **RELIGIONEM QVOQUE INGRESSURI, VEL MATRIMONIUM CONTRACTURI.** Non poterit Ordinarius Beneficia resignata ab his, aliis conferre, nisi postquam verè sequutum fuerit matrimonium, vel facta professione; non enim sufficerent sponsalia vel ingressus in Religionem ut observat *Parif. dicta quest. 6. n. 166. & 167.*

11. **DENIQUE** &c. Scilicet in casibus in quibus expressum est Episcopos posse resignare Episcopatus, juxta dispositionem *Text. in cap. nisi cum pridem de renum.* nam ex eisdem potest fieri renuncia-

tio Beneficiorum coram Ordinariis, ut hic Bulla disponit. Causæ autem *in d. cap. expressæ sunt sex*, scilicet, *conscientia criminis, debilitas corporis, defectus scientiæ, malitia plebis, scandalum, personæ irregularitas.*

12. **QUI ETIAM OB CAPITALIS INIMICITIAS** &c. In hujusmodi renunciatione Ordinarius advertere debet, quod non omnis inimicitia est causa sufficiens, sed debet esse capitalis, ut expressè ex Textu Constitutionis habetur; ad quod judicandum arbitrium ipse habet, *Menoch. de arbitr. judic. cas. 110. num. 3.* Cætera jam notavi ad Form. Renunciationis Parochialis.

13. **CÆTERUM PRÆCIPIMUS** &c. Sub censura hujus §. non comprehenduntur Beneficia Jurispatronatus, ut dixi in Adnot. ad Form. collationis Beneficii simplicis: Quia in his Ordinarius non confert ex voluntate, sed præsentatum à Patrono, qui habet liberam potestatem, quem maluerit nominandi capacem, instituere cogitur à jure, ut probant auctoritates ibidem allegatæ, quibus adde *Nicol. lucubrat. can. lib. 1. tit. 9. de renunc. pot. n. 9. vers. quod tamen.*

14. Et quia hic agimus de Beneficiorum collatione: non incongruè per modum supplementi ad ea, quæ adnotata sunt *in tit. de Collat. & rest. Benefic. addere*, memoria suggerit, sequentia.

15. Primum, quod Dignitas Archidiaconatus potest conferri non habenti lauream Doctoralem, non obstante Concilii Tridentini dispositione *in cap. 12. sess. 24.* quia Concilii Decretum habet in illis Cathedralibus, in quibus Archidiaconus exercet jurisdictionem, vel Curam Animarum habet, ut respondit *Rot. coram Coccin. decis. 1902. num. 26. Sac. Congreg. Concilii apud Nicol. in fosc. verb. Archidiaconis nu. 5. & in Sabinen. 2. Jumi 1696. in responsione ad quartum.*

16. Quod est verum, etiam si per Synodum Diocesanam statuatur, quod quis nisi sit graduatus, vel laureatus, non possit Dignitates obtinere, ut declaravit *Sac. Congregat. Concilii supra dictum cap. 12. sess. 24.* Immo etiam in litteris Apostolicis provisionis fuerit appositum

De-

Decretum lauream suscipiendi, adhuc provisus non tenetur lauream Doctoralem suscipere, quamvis Archidiaconus sit prima Dignitas, sic respondit, & declaravit eadem Concilii Congreg. in Lavelen. 11. Januarii 1697. san. mem. Innocentio XII. approbante.

17. Secundò, quod Canonicatus Collegiatarum etiam insignium de jure communi conferri possunt Clericis ætatis 14. annorum, quia quoad hos Concilium nihil innovavit, ut communiter notant Tondur. *quæst. Benef. tom. 1. par. 2. cap. 3. §. 12. n. 1. & 2. Piafec. prax. par. 2. cap. 5. art. 3. n. 34. Pirhing. in jus can. lib. 1. tit. 14. §. 2. n. 12.* Unde nisi Statuto Ecclesiæ, vel Consuetudine aliud determinetur, hi non tenentur assumere Ordines Sacros, prout declaravit Sac. Congreg. Concilii in Romana pro Collegiata Sanctæ Mariæ in Cosmudin. 22. Decembr. 1691.

18. Tertio, quos Collatio Beneficiorum debita certo generi personarum, puta filiis patrimonialibus, dicitur libera, ut ait Gonzal. *ad Regul. 8. Cancell. gloss. 45. nu. 19.* & concurrentibus requisitis, Clerici patrimoniales, seu originarii talis Patriæ, Civitatis, Oppidi, vel Parochiæ, non possunt excludi ab institutione, participatione, aut aggregatione, sed necessariò admittendi, Vivian. *de Jurepatr. lib. 1. cap. 1. num. 103. & 104. Sac. Congreg. Episcop. in Andrien. 28. Februarii 1697. referente clar. mem. Card. Petruccio.*

19. Quarto, quod in Collatione Præbendæ Theologalis Episcopus adversus Decreta Concilii circa qualitatem, & idoneitatem personæ non potest dispensare; sed si non reperitur persona qualificata recurrere oportet ad Papam, etiam si Canonicatus, & Præbenda non essent reservati, aliàs provisio erit nulla, ut firmat Corrad. *in prax. Benefic. lib. 2. cap. 5. num. 9. & 10.* & interim donec collatio suspenditur, Theologus Regularis erit deputandus, qui supplere valeat, si sæcularis idoneus non adsit, prout voluerunt Pius V. & Gregor. XIII. & declaravit Sac. Congreg. Concilii *suprad. cap. 1. sess. 5. de Reform. apud Gallemart. Corrad. ibi num. 7.*

20. Quintò, quod autoritas Beneficia conferendi dari non potest ab Episcopo, nisi suo Vicario Generali, quæ detur non transit in Vicarium Successorem, sine nova commissione, Fagnan. *in cap. Præsentatu n. 14. & 15. de Testib.*

21. Sextò, quod Vicarius Capitularis non confert Beneficia vacantia. Sed horum omnium collatio Sede Episcopali vacante spectat ad Papam vigore Constitutionis Pii Quinti, quæ incipit *Sanctissimus in Christo Pater Bullar. tom. 2. Constitut. 56.* qua Sedi Apostolicæ reservavit omnia Beneficia, quomodocumque, & quomodolibet vacantia, Episcopali Sede viduata Pastore: quod notat etiam Torrad. *in prax. Benefic. lib. 3. cap. 6. nu. 1. & 50.* (nisi certo generi personarum ex lege foundationis deberentur.) Et hinc est, quod provisione Ecclesiarum Parochialium Capituli Vicarius non habet prælectionem magis digni, sed Acta Concurrentis transmittit ad Urbem pro instructione Papæ Datarii, qui unum ex approbatis, quem judicat digniorem, designat, & providet; & ita hodiè servat praxis Datariorum.

22. Septimò, quod Episcopus in fundatione, & erectione Beneficiorum tam jurispatronatus, quàm liberorum non potest pro præstatione consensus, sibi, & Successoribus censum, seu recognitionem annuam reservare: Quia cum ratione sui officii teneatur consensus fundationi etiam cum reservatione jurispatronatus præstare: ne Laici retrahantur à fundationibus, hujusmodi reservatio, quæ Simoniam saperet, a jure prohibita reperitur, *cap. in tantum de Simon. & cap. Prætereà de transact. Barbol. in cap. quoniam num. 3. ne Prælat. vic. suas, &c.* immò quod nec pro unica, & prima vice aliquid exigere debeat, declaravit Sac. Congregat. Episcop. in Vicen. de anno 1602. quàm referunt Barbol. *decis. Apostol. collect. 291. num. 4.* & Fagnan. *in cap. in ordinando num. 32. de Simon.* & prohibetur quoque à Taxa Innocentiana. In fundatione autem Ecclesiæ, si quid spontè offeratur intuitu devotione, & honoris Episcopalis, posset recipi, & reservari, ut interpretando *Text. in cap. Eleu-*
the-

Iberius 18. qu. 2. tradit Turrecrem. his verbis—convenisse (Episcopo non petente, & ipsa idest Fundatrice) sponte offerente non pro consecratione, quia esset Simonia, sed intuitu devotionis, & honoris Episcopalis, & hoc licite potuit fieri.

Greg. XIII. Constit. XXVIII.

Revocatoria Indulgentiarum ingrediendi Clausuram Monialium.

SUMMARIUM.

1 Episcopus in ingressu Clausurae à paucis, & senioribus personis debet associari.

2 Regulares in Visitatione Monasteriorum Monialium eis subiectorum servare debent Constitut. Alex. VII. 153.

3 Mansiones Confessoriorum Monialium exemptarum, debent esse separatae à Monasterio.

Regulares non observante Constitut. Alex. VII. 153. possunt ab Episcopo tanquam Delegato Apostolico puniri, ibid.

GREGORIUS EPISCOPUS, &c.

Ubi Gratia, & Indulta ab hac Sede concessa successu temporis incommodum afferre noscuntur, expedit illa salubri praesidentis consilio submoveri.

§. 1. Proinde Sanctimonialium quies, & tranquillitati consulere, ac omnia, quae illas à spiritualium rerum cogitatione, & exercitio avocant, impedimenta tollere, periculaque, & scandala ab eis removere cupientes, auctoritate praesentium revocamus, & abolemus omnes, & quascumque licentias, ac facultates ingrediendi Monasteria, Domos, & loca Monialium, ac etiam Virorum quorumvis Ordinum, quibusvis etiam Comitissis, Marchionissis, Ducissis, & aliis cujuscunque status, & conditionis Mulieribus, ac etiam omnes, & quascumque licentias ingrediendi Monasteria, Domos, & loca ipsarum Sanctimonialium, quibuscumque Viris, etiam ejusdem status, & dignitatis tam à Praedecessoribus nostris, quam etiam à Nobis, & Sedis Apostolicae Legatis, aut aliis ex quibusvis quantumcumque urgentibus causis sub quibuscumque tenoribus, & etiam derogatoriis derogatoriis, revocatorum restitutoris, aliisque efficacioribus clausulis irritantibusque, & aliis Decretis, etiam motu proprio, & ex certa scientia, deque Apostolicae potestatis plenitudine, atque ad Imperatoris, Regum, Reginarum aliorumve Principum contemplationem, vel supplicationem concessas, confirmatas ac etiam iteratis vicibus renovatas. Cassamusque, & annullamus litteras desuper confectas, & processus habitos per easdem.

§. 2. Inhibentes eisdem, qui illas obtinuerunt, sub excommunicationis poena ipso facto incurrenda, super qua à nemine, nisi à Romano Pontifice (praeterquam in mortis articulo) absolutionis Beneficium possit impertiri, ne ipsarum licentiarum praetextu Monasteria hujusmodi quovis modo ingredi audeant.

§. 3. Abbatissis verò, necnon Abbatibus, Conventibus, ac aliis Monasteriorum utriusque sexus Superioribus, & personis quocumque nomine vocentur districtè praecipimus sub eadem excommunicationis poena, necnon priva-

tio-